

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 200/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní so znečisťujúcimi látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe pri riešení mimoriadneho zhoršenia vôd
<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2021/735>

Materiál v pripomienkovom konaní do 21.12.2021

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom životného prostredia SR na základe § 81 ods. 2 písm. g) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Základným cieľom návrhu vyhlášky je doplnenie prechodných ustanovení, ktoré sú potrebné na dosiahnutie súladu medzi teraz platnou vyhláškou a zrušenou vyhláškou č. 100/2005 Z. z., ktorá bola platnou vyhláškou zrušená. Ďalším dôvodom predloženia návrhu vyhlášky je spresnenie a precizovanie ustanovení najmä z dôvodu jednoznačného výkladu ustanovení, ktoré vyplývajú z aplikačnej praxe a z požiadaviek subjektov, ktoré nakladajú so znečisťujúcimi látkami. V návrhu vyhlášky sa neustanovujú žiadne nové skutočnosti zaobchádzania so znečisťujúcimi látkami podľa § 39 vodného zákona oproti platnej vyhláške

Návrh nariadenia má nadobudnúť účinnosť dňa 01.01.2022

Postoj RÚZ k materiálu

Dôvodom predloženia návrhu vyhlášky je spresnenie a precizovanie ustanovení najmä z dôvodu jednoznačného výkladu ustanovení, ktoré vyplývajú z aplikačnej praxe a z požiadaviek subjektov, ktoré nakladajú so znečisťujúcimi látkami. RÚZ navrhuje vykonať v návrhu vyhlášky úpravy smerujúce k vyjasneniu znenia vyhlášky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k čl. I., k novelizačnému bodu 1

Nesúhlasíme s vypustením slov „pri skladovaní“ zo znenia § 2 ods. 5 vyhlášky MŽP SR č. 200/2018 Z. z. a z toho dôvodu žiadame vypustiť novelizačný bod 1 v plnom rozsahu.

Odôvodnenie:

Výkon pravidelných kontrol technického stavu a funkčnej spoľahlivosti bude nutné vykonávať aj na procesných nádržiach, na ktorých je kontrola vykonávaná podľa vyhlášky MPSVaR SR č. 508/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia. Ak novela vyhlášky rieši nádrže na skladovanie hnojív, potom sme toho názoru, aby sa v nej priamo určili povinnosti výkonu pravidelných kontrol technického stavu a funkčnej spoľahlivosti pre tieto nádrže

2. Zásadná pripomienka k čl. I., k novelizačnému bodu 2

V § 3 ods. 1 štvrtú vetu navrhujeme zmeniť nasledovne: „Ak je v záchytnej nádrži umiestnených viac nádrží, na určenie objemu záchytnej nádrže je rozhodujúci objem najväčšej z nich, a zároveň najmenej 10 % zo súčtu objemov všetkých nádrží umiestnených v záchytnej nádrži.“

Pre porovnanie v platnom znení § 3 ods. 1 štvrtá veta znie: „Ak je v záchytnej nádrži umiestnených viac nádrží, na určenie objemu záchytnej nádrže je rozhodujúci objem najväčšej z nich alebo najmenej 10 % zo súčtu objemov všetkých nádrží umiestnených v záchytnej nádrži.“ a v pôvodnej vyhláške MŽP SR č. 100/2005 Z. z. bolo uvedené nasledovné znenie: „Ak je v záchytnej vane umiestnených viac nádrží, je na určenie objemu záchytnej vane rozhodujúci

objem najväčšej z nich, najmenej 10 % zo súčtu objemov všetkých nádrží v záchytnej vani, ak slovenská technická norma2) neurčuje inak.“

Keďže v porovnaní s doterajšími zneniami je zjavné, že v zmysle novo navrhovaného znenia predmetného ustanovenia musia byť splnené obe podmienky, je potrebné uvedenú zmenu preveriť z pohľadu dopadov na prevádzky.

3. Zásadná pripomienka k čl. I., k novelizačnému bodu 3

Znenie šiestej vety v § 3 ods. 1 žiadame zmeniť nasledovne: „Ak má záchytná nádrž bezpečnostný odtok, musí byť zaústený do nádrže resp. havarijnej nádrže bez odtoku určenej na zachytenie znečisťujúcich látok na ďalšie využitie alebo zneškodnenie alebo do zariadenia určeného na zachytenie znečisťujúcich látok na ďalšie využitie alebo zneškodnenie.“

Odôvodnenie:

Nesúhlasíme s navrhovanou úpravou. Máme za to, že cieľom tejto úpravy malo byť zosúladenie znenia vo vyhláške MŽP SR č. 200/2018 Z. z. s vyhláškou MV SR č. 96/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú zásady protipožiarnej bezpečnosti pri manipulácii a skladovaní horľavých kvapalín, ťažkých vykurovacích olejov a rastlinných a živočíšnych tukov a olejov. Zároveň v platnom znení § 3 ods. 1 sa v siedmej vete opäť uvádza pojem „havarijné nádrže“: „Tým nie sú dotknuté požiadavky na vyhotovenie záchytnej a havarijnej nádrže z hľadiska ochrany pred požiarom ustanovené v osobitnom predpise.4)“. Súčasne predpokladáme, že odtok z nádrže resp. z havarijnej nádrže nie je odčerpávanie ale ide o znížovanie hladiny čerpadlom.

4. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nových novelizačných bodov

RÚZ navrhuje vložiť do návrhu nižšie uvedené body:

„1.V § 3 sa za odsek 1 vkladá nový odsek 2, ktorý znie:

Jednoplášťové nadzemné nádrže na skladovanie hospodárskych hnojív sa umiestňujú v záchytných vaniach, len ak sa nachádzajú v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, v blízkosti vodných tokov, odkrytých podzemných vôd a na území s veľmi priepustným podložíom.

2.V § 3 sa za odsek 2 vkladá nový odsek 3, ktorý znie:

Jednoplášťové podzemné nádrže na skladovanie hospodárskych hnojív možno zriaďovať bez možnosti vizuálnej kontroly netesností nádrže.

3.V § 3 sa za odsek 3 vkladá nový odsek 4, ktorý znie:

Nádrže na skladovanie hospodárskych hnojív musia byť vybavené kontrolným systémom na zisťovanie prípadných únikov okrem dvojplášťových nádrží s trvalou indikáciou medziplášťového priestoru a jednoplášťových nádrží umiestnených v záchytných vaniach.

Doterajšie odseky 2 až 5 sa označujú ako odseky 5 až 8

4. § 3 sa za odsek 8 vkladá nový odsek 9, ktorý znie:

Povinnosti uvedené v ods. 8 sa nevzťahujú na potrubia a rozvody prepravujúce hospodárske hnojivá.

5.V navrhovanom § 6a Prechodné ustanovenia sa celé znenie navrhovaného odseku 1 nahrádza nasledovne:

Povinnosť určená v § 3 ods. 4 sa nevzťahuje na žiadosti o vydanie súhlasu podľa § 27 zákona a žiadosti o vydanie rozhodnutia podľa osobitného predpisu podané do XX.XX. 2022.“

Odôvodnenie:

Pripomienky reflektujú v minulosti platné ustanovenia (Vyhláška č. 556/2002 Z. z. a Vyhláška č. 100/2005 Z. z.). Tieto ustanovenia boli aktuálne platnou vyhláškou zrušené bez odôvodnenia. V samotnej dôvodovej správe, ktorá bola súčasťou predkladaného materiálu v roku 2018 neboli uvedené žiadne dôvody ktoré viedli MŽP SR k vypusteniu ustanovení týkajúcich sa skladovania a prepravy hospodárskych hnojív. Konkrétne vo všeobecnej časti dôvodovej správy bolo uvedené konštatovanie cit. „V návrhu vyhlášky sa neustanovujú žiadne nové skutočnosti zaobchádzania so znečisťujúcimi látkami podľa § 39 vodného zákona oproti platnej vyhláške.“, ktoré ale neodrzakadľovalo zmeny. Naopak zrušením režimu pre skladovanie a prepravu hospodárskych hnojív sa ustanovili nové skutočnosti pre zaobchádzanie so znečisťujúcimi látkami. A to konkrétne prísnejšie podmienky, ktoré ale pre tento druh znečisťujúcej látky nie sú dôvodné. Hospodárske hnojivá môžeme zaradiť v rámci Prílohy č.1 k zákonu, Zoznam I pod:

Látky, ktoré prispievajú k eutrofizácii najmä dusičnany a fosforečnany.

Látky, ktoré majú nepriaznivý účinok na kyslíkovú rovnováhu merateľné biochemickou spotrebou kyslíka (BSK) a chemickou spotrebou kyslíka (CHSK).

Na znečisťujúce látky – hospodárske hnojivá, ktoré sú predmetom pripomienok sa vzťahuje zákon č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov. Zo znenia tohto zákona je jednoznačne možné vyvodiť, že hospodárske hnojivá sa používajú na zlepšovanie vlastností pôdy, teda priamo sa aplikujú na pôdu za určených podmienok. Samotná „nebezpečnosť“ pre životné prostredie bude teda diametrálne odlišná – nižšia ako pri ďalších znečisťujúcich látok uvedených v Prílohy č.1 k zákonu, Zoznam I ako sú napríklad:

- ☒ Organofosforové zlúčeniny
- ☒ Ťažko odbúrateľné uhľovodíky a ťažko odbúrateľné a biologicky akumulovateľné organické toxické látky
- ☒ Organohalogénové zlúčeniny a látky, ktoré môžu vytvárať takéto zlúčeniny vo vodnom prostredí.

Aktuálne znenie vyhlášky ich určenými opatreniami dáva na jednu úroveň nebezpečnosti. Neodôvodnene sa požaduje rovnako technicky/technologicky/ekonomicky náročné riešenie a to bez príslušného efektu pre ochranu životného prostredia.

Pre tento prípad je potrebné dať do pozornosti zákon č. 39/2013 Z. z. V § 2 písm. n) je uvedená definícia cit. „najlepšia dostupná technika je najúčinnnejší a najpokrokovejší stav rozvoja činností, technológií a spôsob ich prevádzkovania, ktorý preukazuje praktickú vhodnosť určitej techniky, najmä z hľadiska určovania emisných limitov sledujúcich predchádzanie vzniku emisií v prevádzke a iných podmienok integrovaného povolenia určených s cieľom prevencie, a ak to nie je možné, aspoň zníženie emisií a vplyvu na životné prostredie, pričom

1. technika je použitá technológia v prevádzke, spôsob, akým je prevádzka navrhnutá, postavená, udržiavaná, prevádzkovaná a akým je ukončená činnosť v nej,
2. dostupná technika je technika vyvinutá do takej miery, ktorá dovoľuje jej použitie v príslušnom priemyselnom odvetví za ekonomicky a technicky únosných podmienok, pričom sa berú do úvahy náklady a prínosy, bez ohľadu na to, kde sa uvedená technika používa alebo vyrába, pokiaľ je za primeraných podmienok dostupná prevádzkovateľovi,
3. najlepšia technika je najúčinnnejšia technika na dosiahnutie všeobecne vysokého stupňa ochrany životného prostredia ako celku,“

Z vyššie uvedeného je zjavné, že pri aplikácii najlepšej dostupnej techniky je nutné brať do úvahy aj ekonomické a technické podmienky a ich únosnosť v kontexte nákladov a prínosov. Najlepšie dostupné techniky sú považované v celej Európskej únii za stav s ktorým sa porovnávajú jednotlivé primané opatrenia.

Povinnosť realizovať jednoplášťové nádrže pre skladovanie hospodárskych hnojív len s ich umiestnením v záchytných nádržiach a nemožnosť ich realizovať ako jednoplášťové podzemné absolútne popiera vyššie citované znenie. Odhliadnuc od skutočnosti, že táto povinnosť sa vzťahuje aj na existujúce prevádzky, ktoré boli vybudované v minulosti.

Nie sú dostupné štúdie/výskumné práce, ktoré by riešili a potvrdili potrebu takejto prísnej regulácie pre skladovanie hospodárskych hnojív.

Ak sa zameriame na potrubia tak tu je aktuálne nastavenie ešte absurdnejšie. V § 3 ods. 3 vyhlášky sú predpísané technické požiadavky na potrubia/rozvody. Z celého ustanovenia je možné vyvodiť, že primárne je určené pre prepravu napríklad ropných látok. Vyžadovanie takto zložitého a technicko/ekonomického riešenia je v priamom rozpore s definíciou najlepšie dostupných techník. Opäť ako už bolo uvedené táto povinnosť sa vzťahuje aj na existujúce prevádzky, ktoré boli vybudované v minulosti. Čo prakticky znamená fyzické vykopanie všetkých potrubných rozvodov a ich úplne nové osadenie. Rovnako aj možnosť vedenia potrubia nad zemou je prakticky nepoužiteľná pretože hospodárske hnojivá sú z väčšej časti tvorené vodou a v zimnom období by prichádzalo k zamrznutiu a deštrukcii rozvodov.

Komunálne odpadové vody ako také rovnako ako hospodárske hnojivo prispievajú k eutrofizácii a majú nepriaznivý účinok na kyslíkovú rovnováhu merateľné biochemickou spotrebou kyslíka (BSK) a chemickou spotrebou kyslíka (CHSK) ak sa dostanú do vodného prostredia. V ich prípade ale neexistuje zákonná požiadavka na budovanie stokovej siete, prečerpávacích staníc a ďalších objektov v takom rozsahu ako určuje vyhláška.

Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2017/302 z 15. februára 2017, ktorým sa podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ stanovujú závery o najlepších dostupných technikách (BAT) pre intenzívny chod hydiny a ošipáných predpisuje aké organizačné opatrenia, technické a technologické riešenia je potrebné splniť aby sa dosiahla najvyššia možná ochrana životného prostredia za ekonomicky a technicky únosných podmienok, pričom sa berú do úvahy náklady a prínosy.

Je potrebné podotknúť, že tento citovaný dokument sa vzťahuje primárne na „veľké“ prevádzky tak ako sú vymedzené v zákone č. 39/2013 Z. z.. Pre tento prípad je dôležitý BAT 18 v znení cit. „S cieľom zabrániť emisiám do pôdy a vody zo zhromažďovania hnojovice, jej prepravy potrubiami a zo skládky a/alebo úložiska so zemným valom (lagúny) sa má v rámci BAT použiť kombinácia týchto techník.“ V tomto BAT sú uvedené techniky, ktoré je potrebné použiť.

Závery o BAT – najlepších dostupných technikách v žiadnej svojej časti nepredpisujú potrebu technického riešenia potrubí tak ako sú predpísané vo vyhláške. Vyššie uvedené techniky všeobecne uvádzajú, že má ísť o nepriepustné zariadenia a vybavenie. V prípade systémov na zisťovanie únikov Závery BAT určujú uplatniteľnosť len na nové prevádzky a teda vychádzajúc z už niekoľko krát citovanej definície/filozofie najlepšie dostupných techník. A táto povinnosť sa uplatňuje len pre skladovanie.

Samotné Závery o BAT sú súhrnom informácií uvedených v dokumente BREF - referenčný dokument o najlepších dostupných technikách. V zmysle zákona č. 39/2013 Z. z., konkrétne § 2 písm. o) je definícia nasledovná cit. „referenčný dokument o najlepších dostupných technikách je dokument, ktorý je výsledkom výmeny informácií medzi členskými štátmi Európskej únie (ďalej len „členský štát“) a Európskou komisiou, je vypracovaný pre vymedzené činnosti a opisuje uplatňované techniky, súčasné emisie a úrovne spotreby, techniky, ktoré je potrebné brať do úvahy pri určovaní najlepších dostupných techník, ako aj závery o najlepších dostupných technikách a akékoľvek nové techniky, s osobitným prihliadnutím na kritériá uvedené v prílohe č. 2.“

Preskúmaním tohto dokumentu je možné jednoznačne konštatovať, že v rámci výmeny informácií (prakticky to znamená, že jednotlivé členské štáty predložili údaje z vlastných prevádzok s opisom reálneho stavu) sa v rámci EÚ neuplatňujú pre hospodárske hnojivá taká rozsiahla regulácia ako je zakotvená vo vyhláške:

1. Nádrže nemusia byť dvojplášťové
2. Môžu byť osadené bez zachytnej nádrže aj keď ide o jednoplášťové nádrže
3. Môžu byť vybudované ako jednoplášťové podzemné
4. Systém na zisťovanie prípadných únikov sa uplatňuje len pri nových prevádzkach
5. Potrubné rozvody nemusia byť dvojplášťové, nemusia byť vybavené nepretržitou indikáciou

Vzhľadom k vyššie uvedenému navrhujeme zmenu ustanovení tak ako sú uvedené

Zdroj:

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2021/735>